

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUS POIKKEUSLUVAN TAI ALUEELLISEN KIINTIÖN NOJALLA SALLITTAVASTA KARHUN METSÄSTYKSESTÄ METSÄSTYSVUONNA 2022–2023

Pääasiallinen sisältö

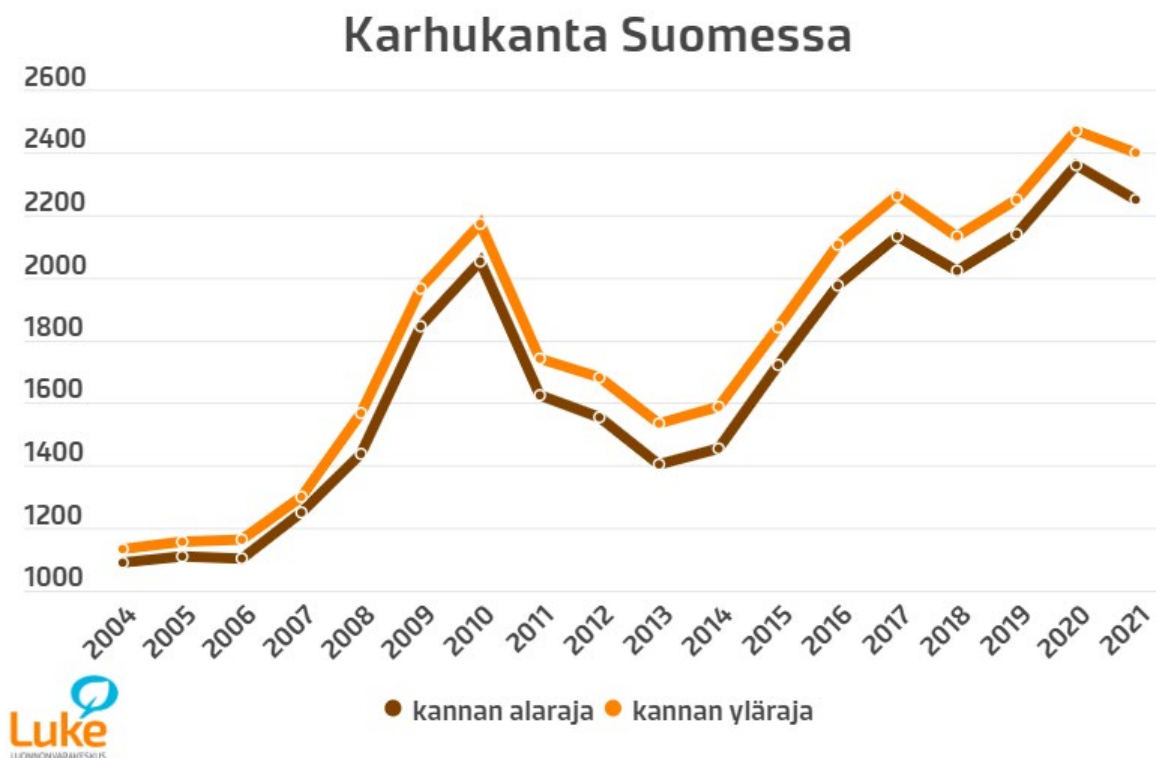
Maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa esitetään suurimmat sallitut saalismäärät karhun rauhoituksesta poikkeamiseksi koko Suomeen sekä aluerajoitus, joka perustuu metsästyslaissa säädetystä poikkeusluvasta annetun valtioneuvoston asetuksen (452/2013) 8 pykälän 2 momenttiin, jonka mukaan karhun poronhoitoalueella tapahtuvaa metsästystä varten maa- ja metsätalousministeriö määrää erikseen kiintiöt itäiselle poronhoitoalueelle sekä läntiselle poronhoitoalueelle.

Luonnonvarakeskuksen kanta-arvio¹

Luonnonvarakeskuksen (Luke) [uusimman kanta-arvion](#)² mukaan Suomen karhukannan kasvu on taittunut. Karhuja arvioidaan olevan 2 250–2 400 yksilöä ennen elokuussa 2022 alkavaa metsästyskautta. Arvio on noin 16% pienempi kuin edellinen arvio (2670-2800). Luvut eivät ole absoluuttinen tieto karhujen määrästä vaan arvio karhukannasta. Erillisiä pentueita arvioitiin olevan 212–246. Pentuearvio on noin 17 % pienempi kuin vuoden 2020 arvio (255-283). Kokonaisyksilömäärä saadaan kertomalla pentueiden lukumäärä kertoimella 10. Luke arvioi karhupentueiden lukumäärän pienentyneen jo kolmena perättäisenä arviointivuotena poronhoitoalueella. Itä-Suomessa vaikiintuneen kannan hoitoalueella elävien karhupentueiden lukumäärä on pienentynyt noin 18 % vuoden 2020 vastaavaan arvioon verrattuna. Kannan pienenemistä on tapahtunut koko kannanhoitoalueella. Levittäytymisvyöhykkeellä karhukanta pieneni noin 19 % vuoteen 2020 verrattuna. Kanta pieneni lähinnä riistakeskuksen Keski-Suomen ja Etelä-Savon aluetoimistojen alueella, mutta sen sijaan kasvoi hieman riistakeskuksen Pohjois-Savon aluetoimiston alueella. Kehittyvän kannan hoitoaluetta koskeva arvio kasvoi noin 16 % vuoden 2020 arvioon verrattuna. Kasvu oli selvintä riistakeskuksen Pohjanmaan aluetoimiston alueella ja pienenemistä tapahtui riistakeskuksen Pohjois-Hämeen aluetoimiston alueella. Muualla erot vuosien välillä olivat vähäisiä.

¹ <https://www.luke.fi/fi/seurannat/karhukannan-seuranta/suomen-karhukannan-kasvu-on-taittunut>

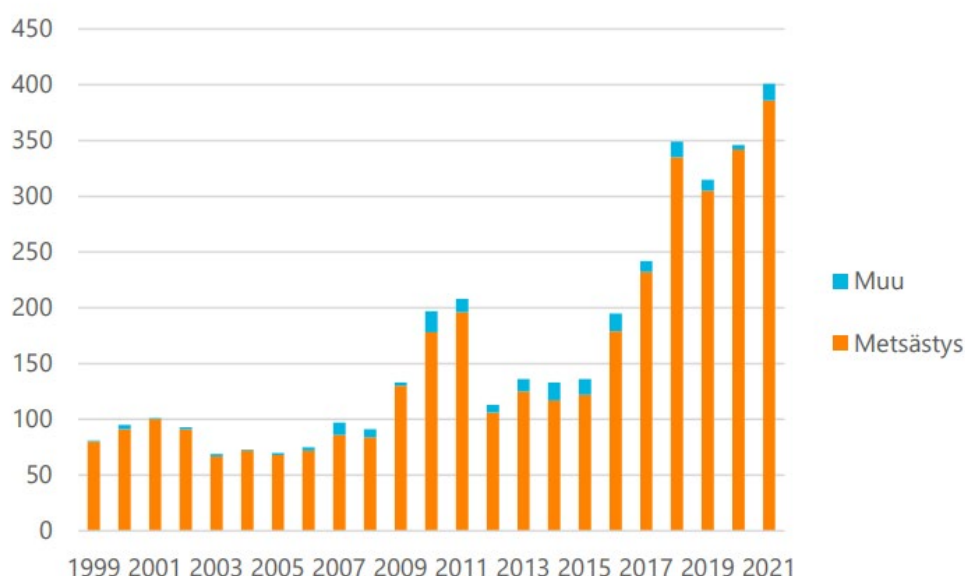
² http://wordpress1.luke.fi/riistahavainnot-suurpedot/wp-content/uploads/sites/4/2022/04/luke-luobio_32_2022.pdf

Kuva 1. Karhukannan kehitys vuosina 2004-2021. Viimeksi kuluneina neljänä vuotena karhua on metsästetty aiempaa voimakkaammin, ja kannan kasvu näyttäisi pysähtyneen. Lähde. Luonnonvarakeskus.³

Viimeisenä neljänä vuotena on myönnetty karhun metsästykseseen kaatolupia aiempaa enemmän suhteessa kannan arvioituun yksilömäärään (Kuva 2). Metsästyksen tavoitteena on ollut katkaista vuonna 2014 alkanut kannan kasvu.

³ <https://www.luke.fi/fi/seurannat/karhukannan-seuranta/suomen-karhukannan-kasvu-on-taittunut>

Kuva 2. Tunnettu karhujen kuolleisuus 1999-2021 metsästysvuosittain. Muu kuolleisuus sisältää myös vahinkoperusteiset poikkeusluvut. Lähde. Luonnonvarakeskus.

Kiintiö

Asetuksessa suurimmaksi sallituksi saalismääräksi koko maan osalta esitetään **346**. Edellisen vuoden kiintiö oli 457 ja sitä edellinen 384. Kiintiö jakautuisi alueellisesti seuraavasti:

Muu Suomi 276

Poronhoitoalue 70 (10 läntinen, 60 itäinen).

Toteutuessaan koko Suomen kiintiö olisi siten 14,9%⁴ arvioidusta karhujen kokonaismäärästä laskettuna (koko maan keskiarvo $1780+1940/2+\text{pentutuotto } (465)=2325$). Poronhoitoalueen verotusprosentti olisi 23,7 %. Muun Suomen verotusprosentti olisi toteutuessaan noin 13,2%. Pyynnin suuntaus olisi kuitenkin muun Suomen osalta vahvasti edelleen Pohjois-Karjalaan, joten useammilla alueilla verotusprosentti jäisi todennäköisesti noin 7 %.

Aiempien vuosien saalis

Metsästysvuosina 2018, 2019, 2020 ja 2021 myönnettiin karhun metsästyksen kaatolupia aiempaa runsaammin. Tavoitteena oli katkaista vuodesta 2012 alkanut kannan kasvu. Metsästyksessä kaatui 335 karhua vuonna 2018 ja 305 karhua vuonna 2019. Vuonna 2020 metsästettiin 342 karhua. Vuoden 2021 saalis oli siis 388.

Aluerajoitukset ja ohjeistus poikkeuslupien myönnölle

Viime metsästysvuoden asetuksen tapaan ei ole tarpeen säätää tarkempia aluerajoituksia eri kannanhoitoalueille, sillä Suomen karhukannan hoitosuunnitelman päivitetty luonnos on edelleen

⁴ Vuonna 2021 vastaava luku oli 16,7%. Saalis oli suurinta sallittua saalismäärää pienempi (388), jolloin saalisprosentiksi muodostui 14,1%.

viimeisteltävänä.⁵ Uudessa hoitosuunnitelmaluonnoksessa Suomi jaetaan karhukannan hoidossa kahteen kannanhoidon suuralueeseen, joita ovat poronhoitoalue ja muu Suomi. Muu Suomi käsittää kannanhoidon alueet vakiintuneen kannan hoitoalue, levittäytymisvyöhyke ja kehittyvän kannan hoitoalue. Ennakoiden kannanhoidon aluejakoa, maa- ja metsätalousministeriö jättää Suomen riistakeskuksen harkintaan poikkeuslupien tarkemman kohdentamisen.

Ministeriö pitää tärkeänä, että kannanhoidollisten poikkeuslupien päätösharkinnassa voitaisiin huomioida karhujen aiheuttamia vahinkoja ja ongelmia nykyistä paremmin ja joustavammin. Vapaampi kohdentaminen tuo joustavuutta mm. eri kannanhoidon alueiden rajoilla olevien yhteislupien tarkoituksenmukaisempaan hyödyntämiseen. Maa- ja metsätalousministeriö katsoo erityisesti, että karhun poikkeuslupien kohdentamisessa tulee huomioida eri alueiden vahinkokehityksen lisäksi myös alueen hirvieläinkantojen tila suhteessa karhukantaan. Huomiota tulee edelleen keskittää myös metsäpeurakannan turvaamiseen Suomenselällä ja Kainuussa. Metsäpeuran huomioiminen luvituksessa parantaa myös käynnissä olevan useampivuotisen Metsäpeura -Life -hankkeen onnistumisen mahdollisuuksia. Hankkeen budjetti on 5,16 miljoonaa euroa, josta EU:n rahoittama osuus on 3,05 miljoonaa euroa (60%). Maa- ja metsätalousministeriö osallistuu hankkeeseen 1,32 miljoonan euron osuudella.⁶

Karhukannan aiheuttamat vahingot

Karhujen aiheuttamat porovahingot olivat vuonna 2021 laskennalliselta korvaussummaltaan 1 500 000€ (1 530 000€⁷). Mehiläisvahingot olivat noin 118 000€ (167 000€) lampaat noin 23 000€ (43 000€), koirat 5100€ ja muut kotieläin- ja irtaimistovahingot noin 2300€ (1600€) eloton irtaimisto 1900€. Karhujen aiheuttamat vahingot peltokasveille ja kootulle sadolle olivat noin 85 000€ (117 000€).

Tavoiteltu päämäärä

Karhu kuuluu luontodirektiivin IV liitteeseen eli on tiukasti suojeltu laji. Tämä tarkoittaa, että Suomen on otettava käyttöön tiukka suojelujärjestelmä ja kiellettävä kaikki näiden yksilöiden pyydystäminen tai tappaminen. Luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdassa kuitenkin sallitaan jäsenvaltioiden poikkeavan tiukan suojelujärjestelmän asettamista velvoitteista edellyttäen, ettei muuta tyydyttävää ratkaisua ole tietyn päämäärän saavuttamiseksi ja ettei poikkeus haittaa kyseisten lajien kantojen suotuisan suojelun tason säilyttämistä niiden luontaisella levinneisyysalueella. Yleisimmät päämäärät, joita poikkeuksilla tavoitellaan ovat 16.1.b –alakohdan erittäin merkittävien vahinkojen ehkäiseminen ja 16.1.c-alakohdan yleistä turvallisuutta koskeva tai muu erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä.

Suomen karhukanta on kuitenkin niin suurella tasolla, ettei vain vahinkoa tai turvallisuushakaa aiheuttavien tiettyjen yksilöiden poistamisella voida hallita kasvavan karhukannan sosiaalisia, taloudellisia tai ekologisia ongelmia. Tämän johdosta Suomessa on säädelty menestyksekkäästi karhukantaa luontodirektiivin sallimalla ns. kannanhoidollisella metsästyksellä. Tämän luontodirektiivin

⁵ Hoitosuunnitelma pyritään viimeistelemään kesäkuun 2021 aikana ja sisällyttämään siihen EU:n tuomioistuimen ennakkoratkaisun C-674/17 susien kannanhoidollisesta metsästyksestä ja viimeisten KHO:n ratkaisujen vaikutukset karhun metsästyksen perusteluihin.

⁶ <https://riista.fi/metsapeuroja-aletaan-palauttaa-luontoon-laajalla-hankkeella/>

⁷ Suluissa 2020 vahingot.

16.1.e –alakohdan päämäärä ei voi lähtökohtaisesti olla sama kuin luontodirektiivin 16 artiklan 1 a–d alakohdilla⁸. Kannanhoidollisella karhunmetsästyksellä pyritään pääasiassa:

- Ylläpitämään karhun ihmisarkuutta, mikä vähentää mahdollisia konflikteja.
- Rajoittamaan kannan kasvunopeutta alueilla, jonne karhu vasta palaamassa tai jossa karhukanta on ollut harva, jotta voidaan varmistaa lajiin sopeutuminen ja siten sen hyväksyttyvyys.
- Säilyttämään karhujen tiheys sillä tasolla, että haitat ja vahingot ihmistoiminnoille, tuotantoeläimille ja luonnonvaraiselle riistalle pysyvät sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti hyväksyttävänä.

Edellä mainittujen lisäksi varmistetaan karhukannan hoitosuunnitelman toimenpiteiden onnistuminen; parannetaan metsästäjien sopeutumista karhun läsnäoloon ja ravinnonkäyttöön; ja lisätään paikallisten ihmisten vaikutusmahdollisuuksia karhun läsnäolosta seuraavien ongelmien (esimerkiksi tiheän karhukannan aiheuttamat pelkotilat marjastuksessa ja sienestyksessä) ratkaisemiseksi.

Alueellisia päämääriä tai tavoitteita on myös eri kannanhoitoalueille. Tavoitteena on vakiinnuttaa kanta poronhoitoalueen ulkopuolella nykyiselle tasolle, mutta pyrkiä saamaan karhukanta leviämään laajemmalle alueelle. Poronhoitoalueella tavoitteena on vähentää karhujen määrää ja sitä kautta niiden aiheuttamia huomattavia porovahinkoja etenkin tilanteessa, jossa karhuja on niin paljon, ettei mitään tiettyä yksilöä voida osoittaa vahinkojen aiheuttajaksi. Karhujen esiintymistä tasaisemmin sille luontaisesti sopivissa elinympäristöissä tavoitellaan koko maassa. Levittäytymisen puolestaan mahdollistetaan ylläpitämällä alueellisesti porrastettua yksilöiden suojelua levittäytymisalueilla.

Muu tyydyttävä ratkaisu

Poikkeuslupaa ei voida myöntää luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan nojalla, jos poikkeamisella tavoiteltu päämäärä voidaan saavuttaa jollakin muulla tyydyttävällä ratkaisulla. Poikkeaminen on siis mahdollista vain, jos sellaista vaihtoehtoista toimenpidettä ei ole, jonka avulla tavoiteltu päämäärä voidaan saavuttaa tyydyttävällä tavalla ja niin, että direktiivissä säädettyjä kieltoja noudatetaan. Kannanhoidollinen metsästys on ainoa keino saavuttaa Tavoiteltu päämäärä –kohdassa mainitut päämäärät. Yksittäisten vahinkoa tai turvallisuusuhkaa aiheuttavien karhujen poistamisella ei voida mm. ylläpitää karhujen ihmisarkuutta, rajoittaa karhukannan kasvua (n. 16%/vuodessa) tai vähentää karhukannan tiheyttä. Lisäksi EU –tuomioistuimen ja KHO:n ratkaisukäytännön perusteella vahinkoa aiheuttavan yksilö on pystyttävä identifioimaan, joten valikointi on lähes mahdotonta lumettomana aikana tiheästä karhukannasta.

⁸ EU tuomioistuimen ratkaisun C-674/17 kohdan 37 mukaan: Luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohtaan perustuvan poikkeuksen päämäärä ei näin ollen voi lähtökohtaisesti olla sama kuin 16 artiklan 1 kohdan a–d alakohtaan perustuvien poikkeusten päämäärät, minkä vuoksi ensin mainittua säännöstä voidaan käyttää perusteena poikkeuksen hyväksymiselle vain sellaisissa tapauksissa, joissa jälkimmäiset säännökset eivät ole merkityksellisiä.
<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=218935&pageIndex=0&doclang=FI&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1815652>

Muu tyydyttävä ratkaisu olisi muuttaa luontodirektiivin liitteitä luontodirektiivin 19 artiklan mukaisessa menettelyssä siten, että karhu siirrettäisiin Suomen populaation osalta liitteestä IV liitteeseen V. Tämä ei ole kuitenkaan kansallisesti tehtävissä, vaikka perusteita muutokselle olisi runsaasti. Karhu ei ole enää uhanalainen⁹, vaarassa tai harvinainen eikä edes paikallinen mitä edellytetään yhteisön tärkeinä pitämiltä lajeilta luontodirektiivin 1 artiklan g kohdassa. Karhun statuksen muuttaminen tiukasti suojellusta lajista (liite IV¹⁰) lähtökohtaisesti metsästettäväksi lajiksi (liite V¹¹) voisi tapahtua vain komission ehdotuksesta ja neuvoston vahvistamana yksimielisesti. Luonto- ja lintudirektiivin Fitness Check –raporttia seuranneessa arviossa¹² on todettu, että vähälukuisten lajien nykyinen listaaminen tiukasti suojeltujen lajien joukkoon on kyseenalaistettu sillä perusteella, että nämä lajit ovat laajentaneet levinneisyysaluettaan ja ovat runsaampia kuin direktiiviä annettaessa (esim. susi) tai ovat riittävän runsaita tietyssä jäsenvaltiossa alhaisemman suojelutason perustelemiseksi (esim. jotkut hanhilajit). Komissio on selvästi¹³ todennut, ettei se aio muuttaa liitteitä, koska se voisi johtaa arvaamattomiin seurauksiin. Raportin perusteella etenkin suojelujärjestöt ovat argumentoineet, että direktiivien käytettävissä olevat poikkeukset tarjoavat riittävät joustot jo nykyisellään, joilla voidaan näiden lajien suojelu ja ihmisen toiminnot yhteen sovittaa.

Suojelutaso

Poikkeaminen ei saa heikentää myöskään suotuisaa suojelutasoa tai sen saavuttamista. Euroopan unionin tuomioistuin on todennut tapauksessa C-342/05, (komissio vs. Suomi), että poikkeusten hyväksyminen on mahdollista, vaikka laji olisi epäsuotuisalla suojelutasolla, poikkeuksellisesti silloin, kun on asianmukaisesti osoitettu, ettei niillä entisestään huononnetta kyseisten kantojen epäsuotuisaa suojelun tasoa tai estetä kyseisten kantojen suotuisan suojelun tason ennalleen saattamista. Poikkeuksen on siis asianomaisen lajin kannalta oltava neutraali.

EU tuomioistuimen ennakkoratkaisun C-674/17 (susien kannanhoidollinen metsästys) mukaan ennalta varautumisen periaatteen mukaan on niin, että jos parhaiden käytettävissä olevien tieteellis-

⁹ Viimeisimmässä uhanalaisuustarkastelussa (2019) karhu arvioitiin olevan luokassa silmälläpidettävä (NT). Siinä luokassa olevat lajit eivät ole uhanalaisia.

¹⁰ lajit, jotka edellyttävät tiukkaa suojelua

¹¹ lajit, joiden ottaminen luonnosta ja hyväksikäyttö voi vaatia hyödyntämisen sääntelyä

¹² https://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/fitness_check/docs/nature_fitness_check.pdf

¹³ https://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/fitness_check/docs/nature_fitness_check.pdf s. 61-63 6.3.2. Have the Directives been adapted to technical and scientific progress? There has been more comment during the evaluation as to whether the Annexes to the two Directives have been sufficiently updated to reflect improvements in scientific knowledge (Output D2), for instance in relation to changes in taxonomy but also, more importantly, in status and distribution of species (Output D1). There was little comment on the listing of habitats in Annex I of the Habitats Directive. **The current listing of a small number of species as strictly protected under the Directives is questioned by some stakeholders** on the basis that these species have extended their range and are now more abundant than when the Directives were adopted (e.g. wolf), or are sufficiently abundant within a particular Member State to justify a lower level of protection (e.g. some species of geese). **Other stakeholders, notably among conservation NGOs, argue that conflicts between the protection of these species and human activities can be fully addressed within the existing legal framework**, pointing to work on the development of 'action plans' on a European scale for certain species, or groups of species such as geese, as well as ongoing initiatives such as for the large carnivore platform, together **with available derogations** under the Directives to **provide the necessary flexibility as appropriate**.

s.92 Evidence from the evaluation has highlighted the complexity of amending the Annexes, requiring further development of a technical, robust and transparent assessment methodology. In addition, any amendment would need to take into account legal commitments under relevant international nature conventions and agreements../.. Moreover, amending the Annexes of species and habitat types that are triggers for the selection of Natura 2000 sites could have significant implications for the configuration of the network.

ten tietojen tarkastelun perusteella ei saada varmuutta siitä, vahingoittaako tällainen poikkeus tietyn uhanalaisen lajin kantojen suotuisan suojelun tason säilyttämistä tai ennalleen saattamista vai ei, jäsenvaltion on jätettävä poikkeus hyväksymättä tai luovuttava sen toimeenpanosta.

Viimeisimmässä uhanalaisuustarkastelussa (2019) karhu arvioitiin olevan luokassa silmälläpidettävä (NT)¹⁴. Siinä luokassa olevat lajit eivät ole uhanalaisia. Laji on pitkäikäinen eli luonnollinen kuolleisuus ei juuri vähennä kantaa edes heikossa ravintotilanteessa. Urokset tappavat pentuja, mutta naaraat suojaavat tehokkaasti pentujaan. Lisääntymistä ei välttämättä tapahdu joka vuosi, mutta tuotto ollut keskimäärin 206 pentuetta (arvio 465 pentua vuonna 2021). Kannanhoidollinen metsästys ei kohdistu juuri ollenkaan lisääntyvään kantaan, koska pennulliset naaraat ja alle 1 -vuotiaat pennut ovat aina rauhoitettuja. Suomen karhukantaan vaikuttaa tulomuutto Venäjältä, missä kannantiheys on vielä suurempi kuin Suomessa. Venäjän Karjalassa verotus on kuitenkin maltillista. Esimerkiksi vuonna 2019 metsästettiin 164 karhua. Tulomuuton seurauksena kannan geneettinen monimuotoisuus on kasvanut nopeasti 1990- luvun puolessavälissä alkaneella tarkastelujaksolla poronhoitoalueen ulkopuolella. Urosvoittoinen ja nuori karhusaalis on vastaavasti merkinnyt sitä, että karhukannan lisääntymistuloksen kannalta avainasemassa olevien aikuisten naaraiden metsästyskuolleisuus on ollut pienempää. Aikuisten suhteellista osuutta pienentäneen tulomuuton ohella se, että huomattava osa itäisen Suomen aikuisista uroksista siirtyy Venäjän puolelle ennen metsästyskauden alkua.

1 Nykytila

Metsästyslain 41 §:n 5 momentin mukaan poikkeuslupien ja 41 a §:n 4 momentissa tarkoitetun kiintiön nojalla (sellaisina kuin ne ovat laissa 159/2011) pyydetävän saaliin vuotuista määrää voidaan rajoittaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella, jossa voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä riistaeläinlajeja rajoitus koskee, suurimmasta sallitusta saalismäärästä, saalisyksilöiden sukupuolesta ja iästä sekä alueesta, jota rajoitus koskee. Ministeriöllä on siten toimivalta rajoittaa poikkeuslupien nojalla pyydetävän saaliin määrää ja aluetta.

Metsästyslain 41 §:n mukaiset poikkeusluvut myöntää Suomen riistakeskus. Riistahallintolain (158/2011) 2 §:n mukaan Suomen riistakeskuksen julkisiin hallintotehtäviin kuuluvat metsästyslaissa säädetyt tehtävät. Suomen riistakeskus on itsenäinen julkisoikeudellinen laitos, jossa edellä mainittujen kaltaiset julkiset hallintotehtävät tehdään rikosoikeudellisella virkavastuulla. Riistakeskusta ohjaa ja valvoo maa- ja metsätalousministeriö. Poikkeuslupiin liittyvä Suomen riistakeskuksen harkintavalta on myös hyvin pitkälle sidottua harkintaa, jota rajaavat Euroopan unionin luonto- ja lintudirektiivit. Suomen riistakeskuksen luvat koskevat lisäksi yksittäistä eläintä tai eläimiä. Riistakeskuksen harkintaa rajaa myös tämä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella määräämä suurin sallittu saalismäärä ja aluetta koskeva rajoitus. Suomen riistakeskus ei voi poiketa näistä määristä tai myöntää poikkeuslupia asetuksessa mainitun alueen ulkopuolelle.

Myöntämisperusteet on säädetty EU:n neuvoston direktiiveissä, ja niillä on siten olemassa tietty tulkintasisältö, joka on muotoutunut Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisujen sekä luon-

¹⁴ <https://punainenkirja.laji.fi/results/MX.47348?checklist=MR.424>

todirektiivin tiukkaa suojelua koskevan ohjeasiakirjan kautta. Erityisenä edellytyksenä on kaikissa tapauksissa se, ettei muuta tyydyttävää ratkaisua ole.

Karhu kuuluu luontodirektiivin IV liitteen ns. tiukasti suojeltuihin lajeihin. Luontodirektiivin 12 artikla edellyttää, että jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet näiden lajien tiukan suojelujärjestelmän käyttöönottamiseksi ja kiellettävä mm. kaikki näiden lajien yksilöitä koskeva tahallinen pyydystäminen ja tappaminen. EU:n jäsenenä Suomi on velvollinen saattamaan yhteisöoikeuden säännökset voimaan ja noudattamaan niissä asetettuja tavoitteita suotuisan suojelun tason säilyttämiseksi. Metsästyslain 37 §:n 3 momentin mukaan karhu on aina rauhoitettu.

Luontodirektiivi sallii kuitenkin poikkeamisen tiukasta suojelujärjestelmästä. Direktiivin 16 artiklassa säädetään tarkemmin niistä yksityiskohdista, joita suojelusta poikkeamisessa on sovellettava. Suojelusta poikkeaminen on mahdollista, mikäli toimenpiteelle ei ole muuta tyydyttävää ratkaisua eikä poikkeaminen heikennä lajin suojelutasoa. Tämän lisäksi poikkeamisen on täytettävä yksi erityisistä poikkeamisperusteista, esim. erityisen merkittävien vahinkojen estäminen tai ns. kannanhoidolliset perusteet. Luontodirektiivissä ei ole erityisiä vuodenaikaan sidottuja rajoitteita poikkeamiselle, joten poikkeaminen näiden lajien suojelusta on siten mahdollista myös keväällä. Luontodirektiivi kuitenkin edellyttää kansallisen viranomaisen tapauskohtaista harkintaa.

Suomi on pannut täytäntöön luontodirektiivin 16 artiklan poikkeussääntelyn metsästyslailla. 1.3.2011 lukien sääntely on metsästyslain 41 sekä 41 a §:ssä. Poikkeuslupa karhun metsästämiseksi voidaan myöntää erityisenä vahinkoperusteisena poikkeuslupana. Poikkeamisella pyritään esimerkiksi estämään merkittäviä vahinkoja tai turvaamaan ihmisten turvallisuutta. Poikkeaminen ei saa kuitenkaan heikentää lajin suotuisaa suojelutasoa tai sen saavuttamista ja poikkeaminen on mahdollista vain, jos ei ole muuta tyydyttävää keinoa ratkaista karhun aiheuttamaa ongelmaa. On kuitenkin huomattava, että tämän lisäksi suurpetoja voidaan metsästää myös silloin, kun ne eivät ole aiheuttaneet vahinkoa. Tällaiset kannanhoidollisella perusteella myönnettävät luvat ovat tarpeen kannan säatelemiseksi ja eläinten arkuuden säilyttämiseksi. Kannanhoidollisista poikkeusluvista säädetään metsästyslain 41 a §:n 3 momentissa, jossa todetaan, että karhua koskeva poikkeuslupa voidaan myöntää myös tarkoin valvotuissa oloissa valikoiden ja rajoitetusti tiettyjen yksilöiden pyydystämiseksi tai tappamiseksi. Poronhoitoalueen alueellisesta kiintiöstä säädetään metsästyslain 41 a §:n 4 momentissa.

Valtioneuvoston asetuksessa metsästyslaissa säädetyistä poikkeuksista (452/2013) on säädetty poikkeuslupien hakemisesta, poikkeamisen edellytysten arvioinnista, kannanhoidollisen metsästyksen ajoista, lupamääräyksistä, saaliin ilmoittamisvelvollisuudesta sekä karhun kiintiömetsästyksestä poronhoitoalueella. Asetuksen 3 §:n mukaan karhun kannanhoidollisia poikkeuslupia voidaan myöntää aikavälillä 20.8.–31.10.

2 Raportti kannanhoidollisen karhunmetsästyksen tuloksesta 20.8.-31.10.2021 (Suomen riistakeskuksen raportti 1.2.2022 (tiivistelmä))

2.1. Karhusaalis poronhoitoalueella (VNa 452/2013, 8 §)

Poronhoitoalueella kaadettiin 20.8.–31.10.2021 välisenä aikana yhteensä 61 karhua, joista 54 itäiseltä ja 7 läntiseltä kiintiöalueelta. Itäisen kiintiöalueen kiintiö oli enintään 70 karhua ja läntisen 20 karhua (MMM asetus 707/2021, 2 §). Itäisen alueen kiintiöstä kaadettiin syksyn jahdissa 77 % eli pyyntiä ei tarvinnut keskeyttää. Läntisen kiintiöalueen kiintiöstä puolestaan kaadettiin vain 35 %. Eniten karhuja saatiin poronhoitoalueella saaliiksi Suomussalmella, jossa kaadettiin 22 karhua (5 naarasta ja 17 urosta). Kuusamossa kaadettiin 10 (6N/4U), Inarissa 8 (4N/4U) ja Sallassa 7 (2N/5U) karhua. Seuraavaksi eniten karhuja kaadettiin Savukoskella (2N/3U), Hyrynsalmella (1N/2U), Pelkosenniellä (1N/1U) ja Taivalkoskella (2U). Yksi karhu kaadettiin Puolangalla (1U) ja Enontekiöllä (1U). Poronhoitoalueen karhuista kaadettiin Kainuussa 26 (vuotta aiemmin 20), Lapissa 23 (29) ja Oulun alueella 12 (22). Poronhoitoalueen karhusaaliissa oli tänä vuonna uroksia 66 % (v. 2020: 66 %) Läntisen poronhoitoalueen urososuus oli 86 % (v. 2020: 81 %), ja itäisen poronhoitoalueen 63 % (v. 2020: 62 %). Riistakeskusalueista suurin naarasosuus (6N/6U => 50 %) oli Oulussa, toiseksi suurin (9N/14U => 39 %) Lapissa ja pienin (6N/20U => 23 %) Kainuussa.

2.2. Karhusaalis muun Suomen alueen kannanhoitoalueilla

Suomen riistakeskukselta haettiin 48 hakemuksella poikkeuslupia yhteensä 384 karhun metsästämiseen poronhoitoalueen eteläpuoleisilla muun Suomen kannanhoitoalueilla. Myönteinen päätös annettiin 44 hakemukseen ja yhteensä 356 karhun kaatamiseen. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (707/2021) poikkeuslupan ja alueellisen kiintiön nojalla sallittavasta karhun metsästyksestä metsästysvuonna 2021–2022 suurimmaksi sallituksi saaliiksi asetettiin enintään 457 yksilöä, joista asetuksen 2 §:n mukaisesti poronhoitoaluetta koskeva kiintiö oli 90 yksilöä. Poronhoitoalueen eteläpuoliselle alueelle voitiin täten myöntää karhujen kaatamiseen enintään 367 kannanhoidollista poikkeuslupaa. Suomen riistakeskuksen aluetoimistot myönsivät poikkeusluvut yhteensä 356 karhun metsästämiseen (Taulukko 1). Saaliiksi saatiin yhteensä 327 karhua, joista 61 % (198) kaadettiin Pohjois-Karjalassa. Yhteensä koko Suomessa (poronhoitoalue mukaan lukien) kaadettiin kannanhoidollisessa metsästyksessä syksyn 2021 aikana 388 karhua.¹⁵

¹⁵ Saaliskohtainen listaus syksyn 2021 saaliista löytyy riistakeskuksen karhusaalis seurannasta osoitteessa <https://riista.fi/metsastys/saalis seuranta/karhusaaliit/>.

Riistakeskuksen alue	Luvat	Saalis	Saalis alueelta	Urokset	Uros-%
ETELÄ-SAVO	45	35	33	14	42 %
KAAKKOIS-SUOMI	38	31	31	16	52 %
KAINUU	32	31	31	16	52 %
KESKI-SUOMI	14	11	11	4	36 %
POHJANMAA	5	4	5	3	60 %
POHJOIS-HÄME	3	3	3	1	33 %
POHJOIS-KARJALA	204	198	198	116	59 %
POHJOIS-SAVO	11	11	12	8	67 %
OULU	4	3	3	2	67 %
YHTEENSÄ	356	327	327	180	55 %

Taulukko 1. Kannanhoidollisten karhupoikkeuslupien määrä, lupakohtainen saalis, ja erikseen alueelta saatu saalis sekä urosten osuus Suomen riistakeskuksen alueilla. Lupa-alueet ylittävät joidenkin poikkeuslupien osalta riistakeskusalueajat, mikä selittää sitä, että kuusi karhua kaatui toisen (viereisen) riistakeskusalueen puolella. Lähde. Suomen riistakeskus.

3 Suurimmat sallitut saalismäärät ja muut rajoitukset metsästysvuodelle 2022–2023

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa esitetään suurimmat sallitut saalismäärät karhulle sekä eräitä aluerajoituksia, jotka perustuvat aiemmasta poiketen vain valtioneuvoston asetukseen metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista (452/2013) 8 pykälän 2 momenttiin, jonka mukaan karhun poronhoitoalueella tapahtuvaa metsästystä varten maa- ja metsätalousministeriö määrää erikseen kiintiöt itäiselle poronhoitoalueelle sekä läntiselle poronhoitoalueelle.

3.1 Suurimmat sallitut saalismäärät

Maa- ja metsätalousministeriö käyttää karhukannan säätelyssä Luonnonvarakeskuksen laatimia verotusennusteita. Verotusennuste on laadittu erikseen poronhoitoalueelle ja sen ulkopuolelle, koska verotusennuste soveltuu poronhoitoalueelle huonosti ja vahinkokehitys on joka tapauksessa määräävässä asemassa verotusta suunniteltaessa.

Asetuksessa esitetään suurimmaksi sallituksi saalismääräksi **346** (457¹⁶) karhuyksilöä. Määrä on 111 yksilöä vähemmän kuin viime vuonna. Poronhoitoalueen kiintiö laskisi viime vuodesta 20 yksilöllä. Itäiselle poronhoitoalueelle esitetään 60 (-10) kiintiötä ja läntiselle 10 (-10) kiintiötä. Poronhoitoalueella metsästys tapahtuu pääosin alueelliseen kiintiöön perustuvana keskeytysmetsästyksenä. Porotalouden kokemien menetysten pitäminen kohtuullisena edellyttää joustavuutta poronhoitoalueen karhukannan säätelyssä, sillä karhun aiheuttamista vasatappioista tulee esiin vain pieni murto-osa.

¹⁶ Edellisen vuoden kiintiö.

Poronhoitoalueella ongelmana on havainnoitsijaverkoston harvuus ja siitä johtuva havaintojen pieni määrä. Tämän takia poronhoitoalueen kanta-arvioon liittyy muuta maata enemmän epävarmuustekijöitä. Poronhoitoalueen karhukanta on havaintojen perusteella runsain alueen eteläosissa, itäisen valtakunnanrajan tuntumassa. Tästä syystä poronhoitoalueella metsästyksen mitoituksessa seurataan karhun aiheuttamien vahinkojen kehittymistä.

Poronhoitoalueen ulkopuolella muualla Suomessa saisi metsästää 276 (367) karhua eli 91 karhua vähemmän kuin edellisenä vuonna.

	Suurin sallittu saalismäärä 2022–2023 (suluissa muutos edellisvuoteen)	Saalis 2021–2022	Suurin sallittu saalismäärä 2021–2022 (suluissa muutos edellisvuoteen)	Saalis 2020–2021	Suurin sallittu saalismäärä 2020–2021 (suluissa muutos edellisvuoteen)	Saalis 2019–2020	Suurin sallittu saalismäärä 2019–2020 (suluissa muutos edellisvuoteen)
Poronhoitoalueen alueellinen kiintiö							
- itäinen poronhoitoalue	60 (-10)	54	70 (-5)	55	75 (+5)	70	70 (-5)
- läntinen poronhoitoalue	10 (-10)	7	20 (+0)	16	20 (+5)	16	15 (-5)
Vakiintuneen kannan hoitoalue	276 (-91)	327	367 (+78)	271	289 (+61)	219	228 (-32)
Levittäytymisvyöhyke							
Kehittyvän kannan hoitoalue							
Vahinkoperustekiintiö	ei aseteta		ei aseteta		ei aseteta		ei aseteta
Yhteensä	346 (-111)	388	457 (+73)	342	384 (+71)	305	313 (-42)

Taulukko 2. Metsästysvuoden 2022–2023 suurimmat sallitut saalismäärät suhteessa aiempiin

Toteutuessaan koko Suomen kiintiö olisi siten 14,9% (2021 16,7%, saalis 388, jolloin saalisprosentti oli 14,1%) arvioidusta karhujen kokonaismäärästä laskettuna (koko maan keskiarvo $1780+1940/2$ +pentutuotto (465)=2325). Poronhoitoalueen verotusprosentti olisi 23,7 %. Muun Suomen verotusprosentti olisi toteutuessaan noin 13,2%. Pyynnin suuntaus olisi kuitenkin muun Suomen osalta vahvasti edelleen Pohjois-Karjalaan, joten useammilla alueilla verotusprosentti jäisi todennäköisesti noin 7 %.

Maa- ja metsätalousministeriön tavoitteena oli pysäyttää vuodesta 2014 alkaen lähtenyt karhukannan voimakas kasvu. Suomen karhukannan noin kymmenen vuotta sitten alkanut runsastuminen näyttää taittuneen. Tavoitteena on karhukannan vakiinnuttaminen.

Kyseessä on kuitenkin kanta, jonka kannanvaihteluja ei aina ole mahdollista täsmällisesti arvioida mallinnuksilla, joten metsästyksen verotussuunnittelun tulee olla adaptiivista.

Etenkin muuttovoitto on Suomen karhukannassa todella iso komponentti etenkin, kun metsästysverotus Venäjän Karjalassa on varsin maltillista. Muuttovoiton suuruutta ei täysin tiedetä, mutta vahvasti urosvoittoisen saaliin perusteella sen täytyy olla merkittävää. Nyt valittu metsästysverotus on kuitenkin linjassa Luken mallintamien verotusskenaarioiden kanssa. Metsästyksellä pyritään huolehtimaan karhukannan tasaisesta jakaantumisesta Suomessa poronhoitoalueen ulkopuolella. Karhujen määrää voidaan Suomessa kasvattaa nykyisestä vielä laajoilla alueilla, jossa on karhuille hyvin soveltuvia, ihmistoiminnasta rauhallisia elinympäristöjä. Erityisesti eteläisessä ja läntisessä Suomessa kannan kasvun ja kehittämisen rajoitteena ovat karhuille hyvin soveltuvien elinympäristöjen vähäisempi määrä, korkeampi väestön tiheys ja elinkeinotoiminta.

Suomen karhukantaan vaikuttaa tulomuutto Venäjältä, missä kannantiheys on vielä suurempi kuin Suomessa. Tulomuuton seurauksena kannan geneettinen monimuotoisuus on kasvanut nopeasti 1990-luvun puolessavälissä alkaneella tarkastelujaksolla poronhoitoalueen ulkopuolella. Tulomuutto heijastuu myös saaliin ikä- ja sukupuolijakaumaan: esimerkiksi Ruotsin karhusaaliin rakenteeseen verrattuna saaliissa on huomattavasti suurempi osuus vaellusiässä (1–4 v.) olevia nuoria uroksia. Suurimmillaan (82 %) tämän ikäisten urosten osuus saaliissa on ollut läntisellä poronhoitoalueella. Vuosien 1996–2013 karhusaaliista (928 ikämääritettyä yksilöä) oli aikuisia (>4 v.) vain 36,6 %. Aikuisten suhteellista osuutta pienentäneen tulomuuton ohella se, että huomattava osa itäisen Suomen aikuisista uroksista siirtyy Venäjän puolelle ennen metsästyskauden alkua. Urosvoittoinen ja nuori karhusaalis on vastaavasti merkinnyt sitä, että karhukannan lisääntymistuloksen kannalta avainasemassa olevien aikuisten naaraiden metsästyskuolleisuus on ollut pienempää.¹⁷

Jotta karhukannan metsästys on jatkossakin ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä, maa- ja metsätalousministeriö esittää, että suurinta sallittua saalismäärää lasketaan edellisvuodesta 111 karhulla tulevalle metsästysvuodelle. Kannanhoidollinen metsästys olisi viime vuoden tapaan sallittua koko Suomen alueella. Suomen riistakeskuksella on viime vuoden tapaan suhteellisen laaja vapaus suunnata poikkeuslupia haluamallaan tavalla, sillä kannanhoitoaluejakoa ei sisälly asetuksen muun Suomen osalta. Tämä ennakoi tulevan karhukannan hoitosuunnitelman aluejakoa, mutta myös helpottaa lupien hakua ja käytännön metsästystä etenkin yhteislupien osalta, jotka ovat maantieteellisesti olleet kahden kannanhoitoalueen alueella. Suomen riistakeskuksen on edelleen syytä suunnata poikkeuslupia karhun metsäpeuraan kohdistaman saalistuksen vaikutuksen vähentämiseen niin Suomenselän kuin Kainuun osapopulaatioissa. Tämä parantaa osaltaan metsäpeura Life -hankkeen onnistumisen edellytyksiä.

Erityisesti ministeriö katsoo, että karhun poikkeuslupien kohdentamisessa tulee huomioida eri alueiden vahinkokehityksen lisäksi myös alueen hirvieläinkantojen tila suhteessa karhukantaan.

¹⁷ Kojola & Heikkinen 2015: Karhuja Venäjältä. – Metsästäjä 64 (4): 50-51.
http://www.lehtiluukku.fi/lehti/metsastaja/_read/4-2015/83475.html

3.2 Alueelliset rajoitukset

Asetuksessa ei aseteta alueellisia rajoituksia kannanhoidolliseen metsästykseseen muutoin kuin poronhoitoalueella. Alueellinen rajoitus perustuu metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen (452/2013) 8 pykälän 2 momenttiin, jonka mukaan karhun poronhoitoalueella tapahtuvaa metsästystä varten maa- ja metsätalousministeriö määrää erikseen kiintiöt itäiselle poronhoitoalueelle sekä läntiselle poronhoitoalueelle. Hoitosuunnitelmien toimenpiteiden toteuttamiseksi metsästyksellä pyritään edelleen vähentämään karhun aiheuttamia vahinkoja erityisesti poronhoitoalueella. Kannanhoidollisella metsästyksellä on tarkoitus rajoittaa kannan kasvuvauhtia. Sosiaalisen kestävyyskannalta karhu on haastava suuren kokonsa ja sen myötä aiheuttamansa pelon ja turvattomuuden tunteen kautta. Karhun kohdalla ihmiset kokevat omistajuutta aivan toisella tavalla kuin muiden suurpetojen osalta. Karhu on myös merkittävä saalis, ja sen metsästykseseen liittyy vuosisataisia perinteitä. Karhun alueellinen ja paikallinen omistajuus näkyy tilanteessa, jossa vakiintuneen kannan alueella ei ole haluttu käyttää kaikkia mahdollisia kannanhoidollisia poikkeuslupia.¹⁸

Karhun aiheuttamia sosiaalisia vaikutuksia on kuvattu Ruralia-instituutin julkaisussa Kansalaisten karhukannat¹⁹, jossa kuvataan painotetusti karhukannan ydinalueilta mutta myös muualta maasta kerätty noin tuhannen ihmisen näkemyksiin ja kannanottoihin perustuva aineisto.

317.3 Erityistä

Suurin sallittu saalismäärä ei ole määrä, joka tulisi saavuttaa, vaan se asettaa Suomen riistakeskuksen lupaharkinnalle poikkeuslupien nojalla saaliiksi saatavien karhujen määrää koskevan rajoituksen. Suomen riistakeskuksen tulee tapauskohtaisesti ennen päätöksen tekemistä harkita vielä erikseen, onko muuta tyydyttävää ratkaisua ja haittaako metsästys suotuisan suojelutason säilyttämistä. Harkintavaltaa rajaavat myös luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetun neuvoston direktiivissä 92/43/ETY, jäljempänä luontodirektiivi, mainitut myöntämisperusteet ja niiden tulkintasisältö, joka on muotoutunut Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisujen sekä luontodirektiivin tiukkaa suojelua koskevan ohjeasiakirjan²⁰ kautta.

Suomen riistakeskuksen tulee myös poikkeuslupa-asetuksen mukaisesti selvittää metsästyslain 41 a §:n 1 momentin 1–3 kohdan tapauksessa poikkeuslupan (ns. vahinkoperusteiset poikkeusluvut) kohteena olevan riistaeläimen kanta alueella, yksilön käyttäytyminen haetulla alueella, mahdolliset viranomaisien saamat ilmoitukset ja toimenpiteet ongelmista sekä toimenpiteet, jotka poikkeuslupan sijasta voitaisiin toteuttaa. Tämä Suomen riistakeskuksen täytyy todentaa erikseen jokaisen lupahakemuksen kohdalla sekä lisäksi dokumentoida tarkasti poikkeuslupapäätökseen kaikki luontodirektiivin 16 artiklan 3 kohdassa mainitut yksityiskohtaiset muotovaatimukset, jotta luontodirektiivin jäsenvaltioille asettamat velvoitteet raportoinnista voidaan täyttää.

¹⁸ Pohja-Mykrä Mari & Kurki Sami: Kansallisen suurpetopolitiikan kehittämisarviointi. Ruralia-instituutti. Helsingin yliopisto 2013.

http://www.mmm.fi/attachments/kalariistajaporot/6M0TSvCqZ/Suurpetopolitiikan_kehittamisarviointi.pdf

¹⁹ <http://www.helsinki.fi/ruralia/julkaisut/pdf/Julkaisu6.pdf>

²⁰ http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/guidance/index_en.htm

Asetuksessa ei kuitenkaan rajoiteta metsästyslain 41 a §:n 1 momentin mukaisten vahinkoperusteisten poikkeuslupien myöntämistä, vaan asetusta koskee vain ns. kannanhoidollista metsästystä ja poronhoitoaluetta ns. keskeytysmetsästyksen mitoitusta. Vahinkoperusteisia lupia ei ole viime vuosina haettu kuin muutamia erittäin merkittäviä porovahinkoja ja erittäin merkittäviä mehiläisvahinkoja aiheuttaneille karhuille. Vahinkoperusteisia lupia arvioidaan edelleen haettavan ja käytettävän niin vähän, ettei tätä ole tarpeen asetuksella erikseen säännellä. Lupia tulee voida myöntää aina, mikäli kriteerit täyttyvät. Myönnettyt vahinkoperusteiset luvat eivät vähennä kannanhoidollisten lupien määrää.

Aiemmin Suomen riistakeskus pystyi myöntämään poikkeuslupan vain suurpedon tappamiseksi tai pyydystämiseksi ja vain poliisilla oli oikeus karkottaa riistaeläin. Metsästyslain 41 § muutoksen jälkeen 1.8.2017 Suomen riistakeskuksella on toimivalta myöntää poikkeuslupa myös suurpedon häirintään.

Selvyydeksi todettakoon vielä, että vahinkoperusteisten lupien lisäksi myöskään metsästyslain 41 a §:n 1 momentin 4 kohdan mukaisia lupia ei ole kuitenkaan tarkoitus lukea 1 §:ssä säädettyyn suurimpaan saalismäärään. Vaikka asetuksella tarkoitettaneen otsikon mukaisesti poikkeusluvalla sallittavaa *metsästystä*, myönnetään myös tutkimusperusteiset luvat 41 a §:n perusteella. Lähtökohtaisesti tutkimusluvalla pyydetty eläin lähes poikkeuksetta kuitenkin vapautetaan merkitsemisen tai GSM/GPS-pannan asettamisen jälkeen elävänä takaisin luontoon, joten niitä ei ole syytä vähentää poikkeusluvalla metsästettävien yksilöiden enimmäismäärästä.

4 Esityksen vaikutukset

Komissio on tilannut raportin LCIE:ltä (the Large Carnivore Initiative for Europe) suurpetojen kannanhallintaa koskevista parhaista käytännöistä. Komissio myös suosittelee jäsenvaltioille raportin sisältämiä ohjeita²¹. Vaikka tämä asiakirja ei ole velvoittava, myös se sisältää luontodirektiivin tulkitsemisen kannalta relevantteja seikkoja. LCIE:n asiakirjassa nostetaan karhun ja myös muiden suurpetojen metsästyksen osalta relevantteja hyötyjä.

Raportissa²² LCIE uskoo, että se suurpetojen metsästys voi olla yhteensopivaa niiden suojelun kanssa monilla alueilla ja tilanteissa. LCIE toteaa, että on tärkeää muistaa, että suurpetojen suojelu ei välttämättä tarkoita tiukkaa suojelua.

LCIE:n mukaan suurpetojen metsästyksen mahdolliset hyödyt ovat seuraavat: (1) Antaa pitkien perinteiden säilyä maaseutualueilla, joilla esiintyy suuria suurpetoja. (2) Lisää suurpetojen läsnäolosta seuraavaa sietokykyä metsästäjien keskuudessa, jos he voivat pitää niitä arvostettuina riistaeläiminä tai tulonlähteenä ennemmin kuin kilpailijoina. (3) Lisää vaikutusmahdollisuuksia paikallisille ihmisten keskuudessa, joiden on elettävä samoilla alueilla kuin suurpedot. (4) Säilyttää suur-

²¹ Note to the Guidelines for Population Level Management Plans for Large Carnivores, 1.7.2008, http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/carnivores/pdf/guidelines_for_population_level_management_ec_note.pdf

²² http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/carnivores/pdf/guidelines_for_population_level_management.pdf sivu 71.

petojen tiheyden sillä tasolla, että vahingot tuotantoeläimille ja luonnonvaraiselle riistalle pysyy hyväksyttävänä. Lisäksi metsästäjät voivat auttaa tiettyjen yksilöiden poistossa, esimerkiksi niiden, jotka erikoistuvat karjan tappamiseen. (5) Auttaa ylläpitämään suurpetojen arkuutta, mikä vähentää mahdollisia konflikteja. (6) Mahdollisesti tarjoaa mahdollisuuden myydä näiden lajien metsästystä ja saada näin tuloja maaseutualueille. (7) Alueilla, jonne suurpedot ovat palaamassa, se voi lisätä pitkäaikaista hyväksyntää, jos kantojen kasvunopeus hidastuu. (8) LCIE vastustaa voimakkaasti salametsästystä kaikissa olosuhteissa ja ymmärtää, että se on suuri uhka suurpetokantojen selviytymiselle monilla alueilla. LCIE uskoo kuitenkin, että laillisen metsästämisin salliminen auttaa vähentämään salametsästystä, jos paikalliset ihmiset kokevat olevansa mukana lajien hallintaprosessissa. (9) Metsästyksen mahdollistavan populaation saavuttaminen voi olla vertailuarvo suojelun tai palautussuunnitelman onnistumiselle - tämä osoittaa myös suojelusuunnitelman joustavuuden eri sidosryhmille.

Maa- ja metsätalousministeriö tavoittelee kannanhoidollisella metsästyksellä useita edellä mainittuja hyötyjä ottamalla ekologiset, taloudelliset ja sosiaaliset tekijät tasavertaisina huomioon kannanhoidollisen metsästyksen tavoitteen asettelussa. Näkökulmat ovat riippuvaisia toisistaan ja siksi niiden vaikutuksia tulee myös tarkastella kokonaisuutena. Kannanhoidollisella metsästyksellä pyritään lisäksi kannan tason vakiinnuttamiseen muuttamalla verotustasoa kannan kehityksen mukaan.

Suomen karhukanta on kuitenkin niin suurella tasolla, ettei vain vahinkoa tai turvallisuusuhkaa aiheuttavien tiettyjen yksilöiden poistamisella voida hallita kasvavan karhukannan taloudellisia, sosiaalisia tai ekologisia ongelmia. Tämän johdosta Suomessa on säädelty menestyksekkäästi karhukantaa luontodirektiivin sallimalla ns. kannanhoidollisella metsästyksellä. Tämän luontodirektiivin 16.1.e –alakohdan päämäärä ei voi lähtökohtaisesti olla sama kuin luontodirektiivin 16 artiklan 1 a–d alakohdilla²³. Kannanhoidollisella karhunmetsästyksellä pyritään pääasiassa:

- Ylläpitämään karhun ihmisarkuutta, mikä vähentää mahdollisia konflikteja.
- Rajoittamaan kannan kasvunopeutta alueilla, jonne karhu vasta palaamassa tai jossa karhukanta on ollut harva, jotta voidaan varmistaa lajiin sopeutuminen ja siten sen hyväksyttävyys.
- Säilyttämään karhujen tiheys sillä tasolla, että haitat ja vahingot ihmistoiminnoille, tuotantoeläimille ja luonnonvaraiselle riistalle pysyvät sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti hyväksyttävänä.

Edellä mainittujen lisäksi varmistetaan karhukannan hoitosuunnitelman toimenpiteiden onnistuminen; parannetaan metsästäjien sopeutumista karhun läsnäoloon ja ravinnonkäyttöön; ja lisätään paikallisten ihmisten vaikutusmahdollisuuksia karhun läsnäolosta seuraavien ongelmien (esimerkiksi tiheän karhukannan aiheuttamat pelkotilat marjastuksessa ja sienestyksessä) ratkaisemiseksi.

²³ EU tuomioistuimen ratkaisun C-674/17 kohdan 37 mukaan: Luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohtaan perustuvan poikkeuksen päämäärä ei näin ollen voi lähtökohtaisesti olla sama kuin 16 artiklan 1 kohdan a–d alakohtaan perustuvien poikkeusten päämäärät, minkä vuoksi ensin mainittua säännöstä voidaan käyttää perusteena poikkeuksen hyväksymiselle vain sellaisissa tapauksissa, joissa jälkimmäiset säännökset eivät ole merkityksellisiä.

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=218935&pageIndex=0&doclang=FI&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1815652>

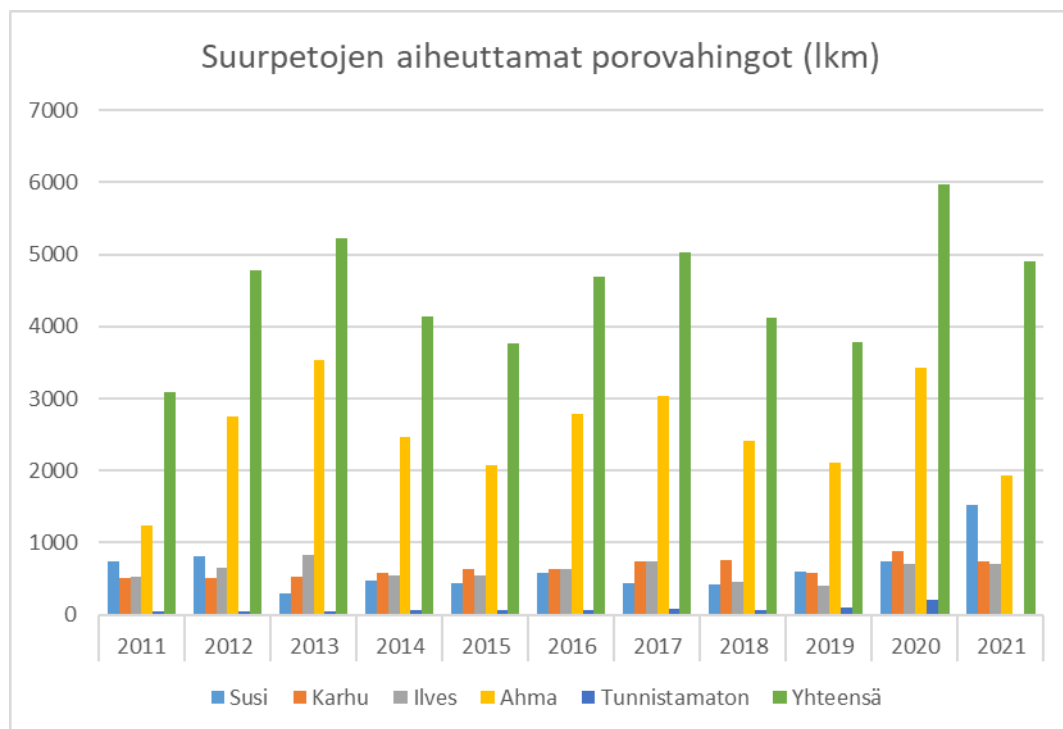
Suomessa ja Skandinaviassa tehtyjen GPS –pannoitettujen karhujen tutkimuksissa on havaittu, että karhut pyrkivät pääsääntöisesti välttelemään ihmistä ja eivät ole normaalisti aggressiivisia kohtaamisissa. Suomessa ja Ruotsissa tehdyissä karhujen lähestymiskokeissa on myös saatu vastaavanlaisia tuloksia. Tätä karhujen käyttäytymisessä näkyvää yleistä piirrettä voi osaltaan selittää esimerkiksi se, että Ruotsissa ja Suomessa on metsästetty säännöllisesti karhuja ja verotusmäärät ovat olleet samanlaista suuruusluokkaa. Tämä tukee johtopäätöstä, että karhukannan hoidossa on tältä osin onnistuttu Suomessa.

Asetuksella rajoitetaan karhun metsästystä niin, että karhuja esiintyy tasaisemmin sopivissa elinympäristöissä koko maassa. Suomen karhukanta ei ole tasaisesti jakautunut, vaan karhujen esiintymisessä on selkeitä painopistealueita. Tasaisesti jakautunutta karhukantaa ei ole syytäkään tavoitella, koska eri puolilla Suomea on karhukannan hoidossa otettava huomioon kullekin alueelle tyypilliset olosuhteet, ihmistoiminta ja elinkeinot.

Tämä tarkoittaa käytännössä nykyistä tasaisempaa karhukannan levinneisyyttä, jolloin millekään alueelle ei aiheudu kohtuutonta painetta ylitiehan karhukannan johdosta. Tasaisempi levinneisyys toteutuu synnyinsijoiltaan lähtevien yksilöiden levittäytyessä uusille alueille, kun levittäytyminen mahdollistetaan kannanhoidollisin toimenpitein. Kannanhoidollisella metsästyksellä pyritään säätämään karhukannan kasvua ja vähennetään karhujen aiheuttamia vahinkoja ja konflikteja.

Karhun aiheuttamista vahingoista suurin osa aiheutuu porotaloudelle poronhoitoalueella. Karhun tappamia poroja ilmoitettiin löydetyksi vuonna 2021 vähemmän kuin edellisenä, yhteensä 751 (888) kappaletta, mikä vastaa laskennallisesti arviolta 1 500 000 euron (1 530 000) korvaussummaa. Määrä on edelleen suuri, mutta koko porovahinkokertymästä karhun aiheuttamat porovahingot ovat kuitenkin vajaa 17%. Määrään vaikutti myös porojen käypien arvojen tarkistaminen lakisääteisesti viiden vuoden välein, joka nosti vuoden 2021 korvausten määrää 16%.

Korvauksia ei ole voitu suorittaa talousarvion rajoissa täysimääräisesti, joten riistavahinkolain (105/2009) 9 §:n 2 momentin mukaan porovahinkoja jouduttiin leikkaamaan 6% eli korvaustasoksi muodostui 94%. Vähennystä ei ole tehty henkilövahingon eikä suurpedon aiheuttaman viljelys-, eläin- tai irtaimistovahingon perusteella maksettavista korvauksista. Maa- ja metsätalousministeriö on hakenut 700 000 euron lisämäärärahaa vuoden 2022 toisessa lisätalousarviossa, jotta korvaukset voitaisiin maksaa täysimääräisenä.

Kaavio. Suurpetojen tappamina löydetyt porot 2011-2021 vahingon aiheuttajien mukaan.

Karhujen aiheuttamat mehiläisvahingot olivat noin 118 000€ (167 000€), lampaat noin 23 000€ (43 000€), koirat 5100€ ja muut kotieläin- ja irtaimistovahingot noin 2300€ (1600€) sekä eloton irtaimisto 1900€. Karhujen aiheuttamat vahingot peltokasveille ja kootulle sadolle olivat noin 85 000€ (117 000€).

Tavoitteena on, että esityksen mukaisella metsästyksen rajoittamisella karhukanta koko maan mit-takaavassa säilyy elinvoimaisena, karhun läsnäolosta aiheutuvat haitat minimoidaan ja karhukanta pidetään ihmisarkana.

		Susi	Karhu	Ilves	Ahma	Tuntematon	Yhteensä
2020	Koira	54	0	5	2	1	62
	Lammas	323	123	37	8	0	491
	Nauta	6	3	0	0	1	10
	Hevonen	1	0		0	0	1
	Muu kotieläin	3	1	7	0	0	11
	Poro	736	888	709	3434	212	5979
2021	Koira	30	4	8	0	3	45
	Lammas	239	60	38	0	6	343
	Nauta	11	0	0	0	0	11
	Hevonen	0	0	0	0	1	1
	Muu kotieläin	38	3	4	1	1	47
	Poro	1516	751	704	1937	3	4911

Taulukko 3. Karhun aiheuttamat vahingot lukumäärinä 2020-2021. Lähde: Riistavahinkorekisteri.

Karhut ovat aiheuttaneet paikoin suuria tappioita mehiläistarhauselinkeinoille. Karhut ovat myös paikoin aiheuttaneet jonkin asteisen työturvallisuusriskin ja ainakin pelkoa mehiläistarhoilla työskenteleville henkilöille sekä tarhan läheisyydessä asuville ihmisille. Mehiläistarhojen suojaaminen sähköaidoin on yleensä välttämätöntä etenkin tiheän karhukannan alueilla. Useimmiten aita oikein asennettuna ja säännöllisesti huollettuna poistaa karhun karkottamisen tai poistamisen tarpeen. Yksi aitapaketti aurinkokennolla maksaa noin 300 euroa. Aita on siis erittäin kustannusvastaava suojauskeino, joten tätä keinoa tuetaan valtion varoista vuosittain n. 50 000-80 000 eurolla. Tarhaajat voivat tilata niitä suoraan aitapaketteja tarjoavalta yritykseltä Suomen riistakeskuksen ohjeistuksen mukaisesti. Mehiläistarhojen sähköaitasuojasta on syytä jatkaa, koska menetelmä on toimiva. Lisäksi aitojen rakentamista on syytä ohjata tiedotuksen ja neuvonnan avulla todennäköisille vahinkoalueille. Karhut ovat levittäytyneet koko Suomen alueelle ja ovat tehneet huomattavia vahinkoja mehiläistarhaajille Etelä- ja Keski-Suomessa, missä mehiläistarhaus on yleistä. Tästä johdun suojauksen tarve on lisääntynyt huomattavasti.

Keskeiseksi keinoksi suurpetojen aiheuttamien vahinkojen vähentämiseksi nousee näin ollen ennaltaehkäisy. Myös lammas- ja muita kotieläintiloja voidaan suojata suurpetosähköaidoilla, joilla saadaan monivuotinen suoja toistuville tai mahdollisille vahinkokohteille. Karhut kuitenkin saattavat aiheuttaa mehiläistarhoille ja kotieläintiloille paljon ylimääräistä työtä, jota ei korvata riistavahinkolain nojalla.

Kannanhoidollinen metsästys voi vähentää mehiläistarhojen ja kotieläintilojen vahinkoja, mikäli metsästys kohdennetaan tai kohdentuu vahinkoa aiheuttaviin yksilöihin. On kuitenkin huomattava, että vaikka edellytykset vahinkoperusteisen myöntämiselle täyttyisivät, mehiläispesien tai kotieläintilan omistajalla luvanhakijana on lisäksi oltava metsästysoikeus alueella, jossa karhu olisi tarkoitus tappaa. Usein metsästysoikeus on kuitenkin muilla kuin mehiläistarhaajalla tai kotieläintilan pitäjällä. Vahinkoyksilöiden poistaminen saattaakin edellyttää vahingonkäräjiltä yhteistoimintaa alueella toimivan metsästysseuran tai metsästysseurojen puolesta yhteislupaa hakevan henkilön kanssa. Suomen riistakeskus ei voi myöntää metsästysoikeutta. Tästäkin syystä pelkästään yksittäisillä vahinkoperusteisilla luvilla ei ole mahdollista hoitaa karhukantaa, joka verottamatta kasvaa 16% vuodessa.

Metsästyslakiin on säädetty uusi 34 a § ravintohoukuttimesta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan alueellisesti kieltää riistaeläinten tarkoituksellinen houkuttelu haaskaa tai muuta ihmisen perustamaa eläinperäiseen ravintoon tai hajuun perustuvaa houkutinta sekä ihmisten ja kotieläinten ravinnoksi tarkoitettuja elintarvikejalosteita hyväksi käyttäen 1 päivän kesäkuuta ja 9 päivän syyskuuta välisenä aikana, jos se on tarpeen 33 §:n 2 momentin 3 kohdassa säädetyn kiellon valvonnan tehostamiseksi. Kielto ei kuitenkaan voi koskea pyyntivälineenä käytetyn loukun tai rautojen suojuksen sisällä käytettäviä syöttejä ketun, mäyrän, hillerin, nädän, supikoiran ja minkin metsästyksessä eikä se koske myöskään yritystä, jonka kaupparekisteriin ilmoitetun toiminnan laatu tai toimiala on luontokuvaus- ja katselutoiminta. Ravintohoukuttimen sijaintipaikassa on kuitenkin oltava tiedot ravintohoukuttimen ylläpitäjästä yhteystietoineen ja paikasta, jossa kuluttajaturvallisuuslain mukainen turvallisuusasiakirja on nähtävissä. Ravintohoukuttimesta on myös tehtävä ilmoitus paikkatietoineen Suomen riistakeskukselle. Tämä metsästyslain pykälä tuli voimaan 1.1.2018. Ravintohoukuttimien käytön rajoittamisen voidaan arvioida jatkossa vähentävän tietyillä alueilla

merkittävästi ihmisen luontoon kuljettamia eläinten ruhoja tai muita ravintohoukuttimia. Valtioneuvoston asetusta alueellisista rajoituksista ei ole kuitenkaan vielä annettu.

Metsästyslain 41 § muutettiin siten, että Suomen riistakeskus sai 1.8.2017 alkaen toimivallan myöntää poikkeusluvan suurpedon häirintään. Aiemman säännöksen mukaan Suomen riistakeskus pystyi myöntämään poikkeusluvan vain suurpedon tappamiseksi tai pyydystämiseksi ja vain poliisilla oli oikeus karkottaa riistaeläin. Poikkeuslupa häirintään soveltuu tilanteisiin, joissa ei ole välitön tilanne päällä.

On myös tuotu esiin, että karjan laiduntamisvelvoitteen täyttäminen ei aina onnistu petoalueilla ja että yksittäisten tilojen kohdalla tilanne voi muodostua kohtuuttomaksi. Karhut ovat häirinneet eräillä alueilla eläinten hyvinvoinnin tuen laidunnus-lisäehdon toteutusta. Näissä tapauksissa on kysytty lisäehdon vaihtomahdollisuutta. Suurpetotilanteen muutosta voidaan pitää sellaisena olosuhdemuutoksena, jossa lisäehto voidaan vaihtaa. Suurpetoasiantuntijan lausunto on tarpeen, jotta tiedetään, miten petotilanne on kehittynyt paikallisesti viljelijän sitoumuskauden aikana. Lisäehdon vaihtamisessa ja siitä luopumisesta on otettava huomioon EHT VnA 16 §:n periaatteet. Lisäehdon takaisinperintä voisi tulla kyseeseen vain silloin, jos tila voisi vaihtaa tilalle sopivaan toiseen lisäehtoon, mutta ei vaihda.

Voimakkainta karhukannan verotus olisi yhä hoitosuunnitelman mukaisesti poronhoitoalueella, missä metsästyksellä pyritään edelleen vähentämään karhun aiheuttamia vahinkoja porotaloudelle. Poronhoitoalueella suurimman sallitun saalismäärän avulla arvioidaan mahdollistettavan karhun porotaloudelle aiheuttamien vahinkojen vähentäminen ja karhukannan harventaminen paikallisesti kannan pitämiseksi hoitosuunnitelman tavoitteiden mukaisena. Muun Suomen alueella asetukset mahdollistaa Suomen riistakeskukselle varsin hyvät toimintamahdollisuudet tihentymien ja konfliktien hoitamiseen. Mahdollistamalla kannanhoidollista metsästystä asutuksen läheisyydessä liikkuviin karhuihin lisätään niiden ihmisarkuutta ja siten vähennetään karhujen aiheuttamien konfliktien määrää. Vaikutus riippuu kuitenkin saaliin koostumuksesta.

Kannanhoidollinen metsästys mahdollistetaan viime vuoden tapaan koko Suomen alueella. Linjaus antaa paremmat mahdollisuudet puuttua mm. mehiläisvahinkoihin erityisesti läntisen Suomen alueella. Alueilla, joilla ei välttämättä ole havaittu vielä montaa pentuetta, metsästys kohdistuu todennäköisemmin nuoriin uroksiin. Metsästyksen sallimisella arvioidaan olevan positiivinen vaikutus paitsi petoyhdysmiesverkoston toimivuuteen myös paikallisten ihmisten suhtautumiseen karhun levittäytymiseen läntisen Suomen alueelle. Tutkimuksin on osoitettu, että karhuja tulee yhä enemmän Venäjältä, missä kannantiheys on suurempi kuin Suomessa. Tämän seurauksena karhujen geneettinen monimuotoisuus on lisääntynyt Etelä- ja Keski-Suomessa²⁴. Onkin hyvin todennäköistä, että suunnitelmallinen karhukannan hoito metsästyksellisin keinoin on lisännyt lajin geneettistä monimuotoisuutta Suomessa. Asetus luo edellytykset karhukannan suojelulle ja mahdollistaa karhukannan säätelyn niin, että alueellista vahinko- ja tiheyskehitystä on mahdollista kontrolloida metsästettävien karhujen enimmäismäärien puitteissa.

²⁴ Snorre B. Hagen, Alexander Kopatz, Jouni Aspi, Ilpo Kojola, Hans Geir Eiken: Evidence of rapid change in genetic structure and diversity during range expansion in a recovering large terrestrial carnivore. 2015.
<http://rsob.royalsocietypublishing.org/content/282/1807/20150092>

Poikkeuslupaa ei voida myöntää luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan nojalla, jos poikkeamisella tavoiteltu päämäärä voidaan saavuttaa jollakin muulla tyydyttävällä ratkaisulla. Poikkeaminen on siis mahdollista vain, jos sellaista vaihtoehtoista toimenpidettä ei ole, jonka avulla tavoiteltu päämäärä voidaan saavuttaa tyydyttävällä tavalla ja niin, että direktiivissä säädettyjä kieltoja noudatetaan. Kannanhoidollinen metsästys on ainoa keino saavuttaa edellä mainitut päämäärät. Yksittäisten vahinkoa tai turvallisuusuhkaa aiheuttavien karhujen poistamisella ei voida mm. ylläpitää karhujen ihmisarkuutta, rajoittaa karhukannan kasvua (n. 16%/vuodessa) tai vähentää karhukannan tiheyttä. Lisäksi EU –tuomioistuimen ja KHO:n ratkaisukäytännön perusteella vahinkoa aiheuttavan yksilö on pystyttävä identifioimaan, joten valikointi on lähes mahdotonta lumettomana aikana tiheästä karhukannasta.

Muu tyydyttävä ratkaisu olisi muuttaa luontodirektiivin liitteitä luontodirektiivin 19 artiklan mukaisessa menettelyssä siten, että karhu siirrettäisiin Suomen populaation osalta liitteestä IV liitteeseen V. Tämä ei ole kuitenkaan kansallisesti tehtävissä, vaikka perusteita muutokselle olisi runsaasti. Karhu ei ole enää uhanalainen, vaarassa tai harvinainen eikä edes paikallinen mitä edellytetään yhteisön tärkeinä pitämiltä lajeilta luontodirektiivin 1 artiklan g kohdassa. Karhun statuksen muuttaminen tiukasti suojellusta lajista (liite IV²⁵) lähtökohtaisesti metsästettäväksi lajiksi (liite V²⁶) voisi tapahtua vain komission ehdotuksesta ja neuvoston vahvistamana yksimielisesti. Luonto- ja lintudirektiivin Fitness Check –raporttia seuranneessa arvioissa²⁷ on todettu, että vähälukuisten lajien nykyinen listaamista tiukasti suojeltujen lajien joukkoon on kyseenalaistettu sillä perusteella, että nämä lajit ovat laajentaneet levinneisyysaluettaan ja ovat runsaampia kuin direktiiviä annettaessa (esim. susi) tai ovat riittävän runsaita tietyssä jäsenvaltiossa alhaisemman suojelutason perustelemiseksi (esim. jotkut hanhilajit). Komissio on selvästi²⁸ todennut, ettei se aio muuttaa liitteitä, koska se voisi johtaa arvaamattomiin seurauksiin. Raportin perusteella etenkin suojelujärjestöt ovat argumentoineet, että direktiivien käytettävissä olevat poikkeukset tarjoavat riittävät joustot jo nykyisellään, joilla voidaan näiden lajien suojelu ja ihmisen toiminnat yhteen sovittaa.

5 Asian valmistelu

Maa- ja metsätalousministeriössä on valmisteltu virkatyönä ehdotus maa- ja metsätalousministeriön asetukseksi poikkeusluvalla tai alueellisen kiintiön perusteella sallittavasta karhun metsästyksestä metsästysvuonna 2022–2023. Siinä asetetaan suurin sallittu saalismäärä ja rajataan alue, jolla poikkeuslupaharkintaa voidaan Suomen riistakeskuksen toimesta tehdä tai alueellista kiintiötä käyttää.

Lausuntoja asetusluonnoksesta annettiin yhteensä 12. Useimmissa lausunnoissa pidettiin poronhoitoalueen ulkopuolista kiintiötä perusteltuna ja tarpeellisena, vaikka määrää pienennettiin merkittävästi viime vuodesta kannan kasvun pysähdyttyä. Luonnonvarakeskus arvioi, ettei metsästysvuotta 2022–2023 koskevassa asetusluonnoksessa esitetty suurin sallittu saalismäärä vaaranna

²⁵ lajit, jotka edellyttävät tiukkaa suojelua

²⁶ lajit, joiden ottaminen luonnosta ja hyväksikäyttö voi vaatia hyödyntämisen sääntelyä

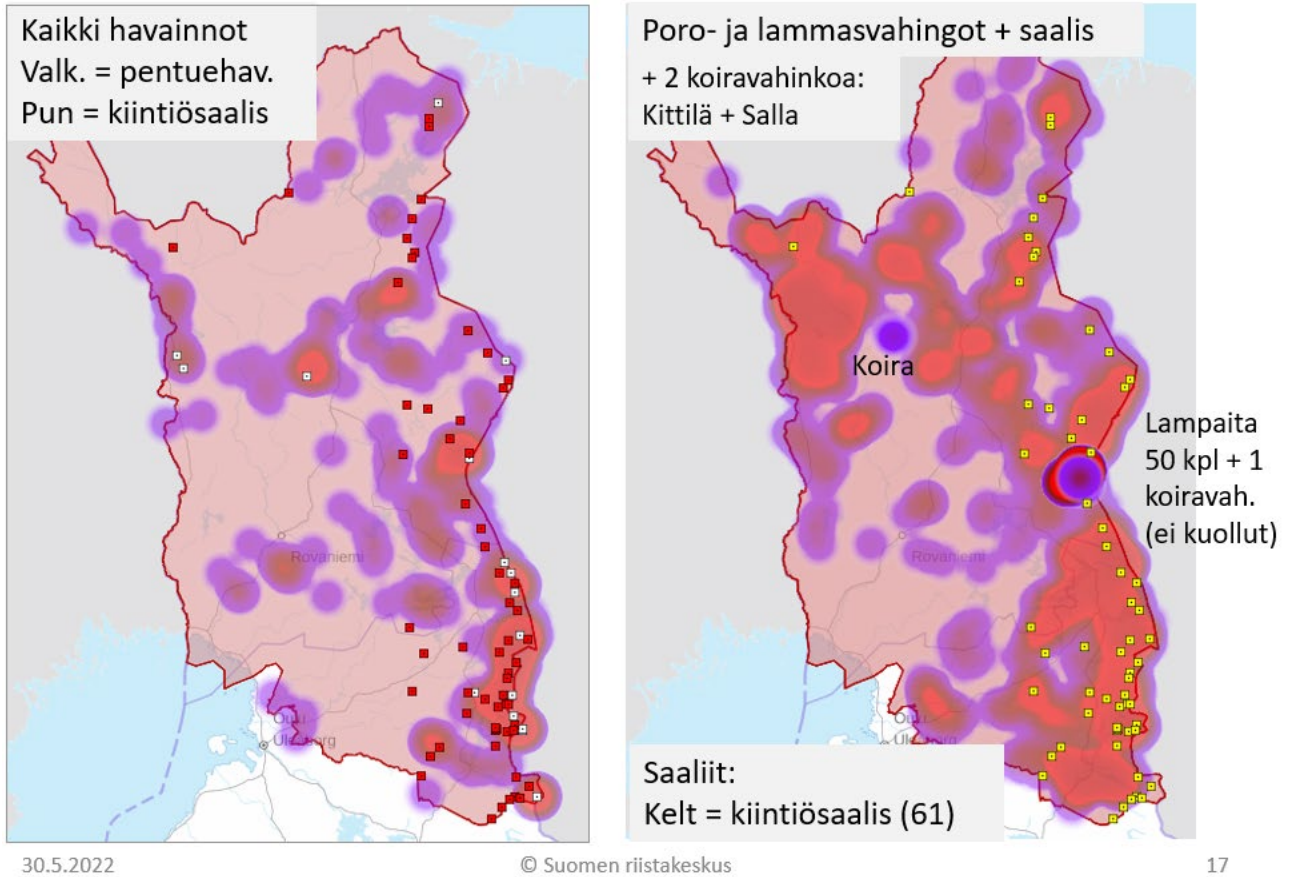
²⁷ https://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/fitness_check/docs/nature_fitness_check.pdf

²⁸ https://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/fitness_check/docs/nature_fitness_check.pdf s. 61–63 6.3.2. Katso alaviite 8.

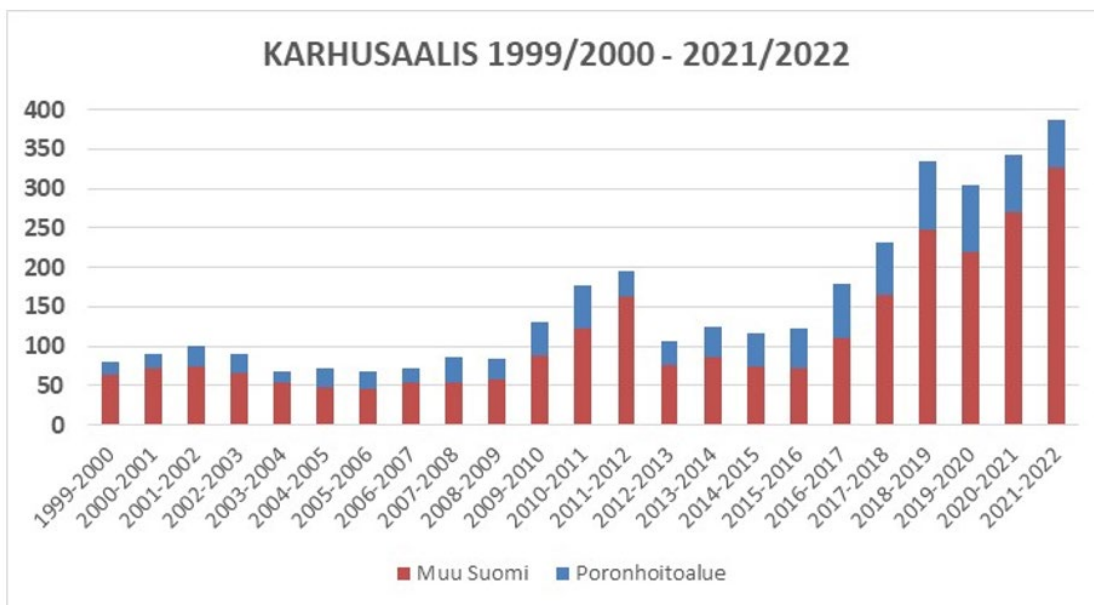
karhun suotuisaa suojelutasoa Suomessa. Suomen Mehiläishoitajain liitto esittää, ettei kaatolupia vähennetä, vaan pidetään vähintään viime vuoden lupamäärän tasolla noin 500 yksilöä. MTK esittää, että suurinta saalismäärää alennettaisiin maltillisemmin siten, että valtakunnallinen saaliskiintiö olisi 400 yksilöä. Suomen Luonnonsuojeluliitto pitää verotuksen pienentämistä tarkoituksenmukaisena. Suomen karhukanta saa tulomuuttoa Venäjän Karjalan vakaan noin 3200 yksilön karhukannasta. Muun Suomen verotusprosentiksi esitetään noin 7 %, mikä toteuttaa karhukannan hoitosuunnitelman maltillista kasvua. Poronhoitoalueen osalta lausunnoissa esitettiin sekä kiintiön pienentämistä että kasvattamista. SLL piti poronhoitoalueen verotusprosenttia Suomen 23,7 % liian korkeana. SLL esittää poronhoitoalueen kiintiöksi 45 (5 läntinen, 40 itäinen) karhua. Metsästäjäliiton mielestä poronhoitoalueen määrä hieman liian alhainen suhteessa porovahinkoihin, sillä vahingot ovat edellisvuoden tapaan noin 1,5 miljoonaa euroa. Metsästäjäliitto esittää poronhoitoalueelle lisättäväksi vielä 10 poikkeuslupaa siten, että itäiselle ja läntiselle poronhoitoalueelle myönnettäisiin kummallekin 5 poikkeuslupaa lisää. Paliskuntain yhdistys esittää alkavalle metsästyskaudelle vapaata karhunmetsästystä poronhoitoalueelle karhukannan leikkaamiseksi ja vahinkojen kohtuullistamiseksi. Vaihtoehtoisesti Paliskuntain yhdistys esittää karhukiintiöksi itäiselle poronhoitoalueelle 95 karhua ja läntiselle 35 karhua. Luonto-Liitto ja Luonnonsuojeluliitto Tapiola vastustavat lähtökohtaisesti kaikkea karhun metsästystä. Edellisvuosien tapaan lausunnoissa otettiin kantaa moneen karhujen metsästykseen liittyvään asiaan, joihin ei voida tällä asetuksella vaikuttaa. Asetuksen määriin ei tehty muutoksia, mutta lausuntojen huomautusten johdosta muistioon korjattiin virheellinen teksti ja s. 11 taulukkoa täsmennettiin.

Lausuntoyhteenveto on tämän muistion liitteessä 2.

Liite 1

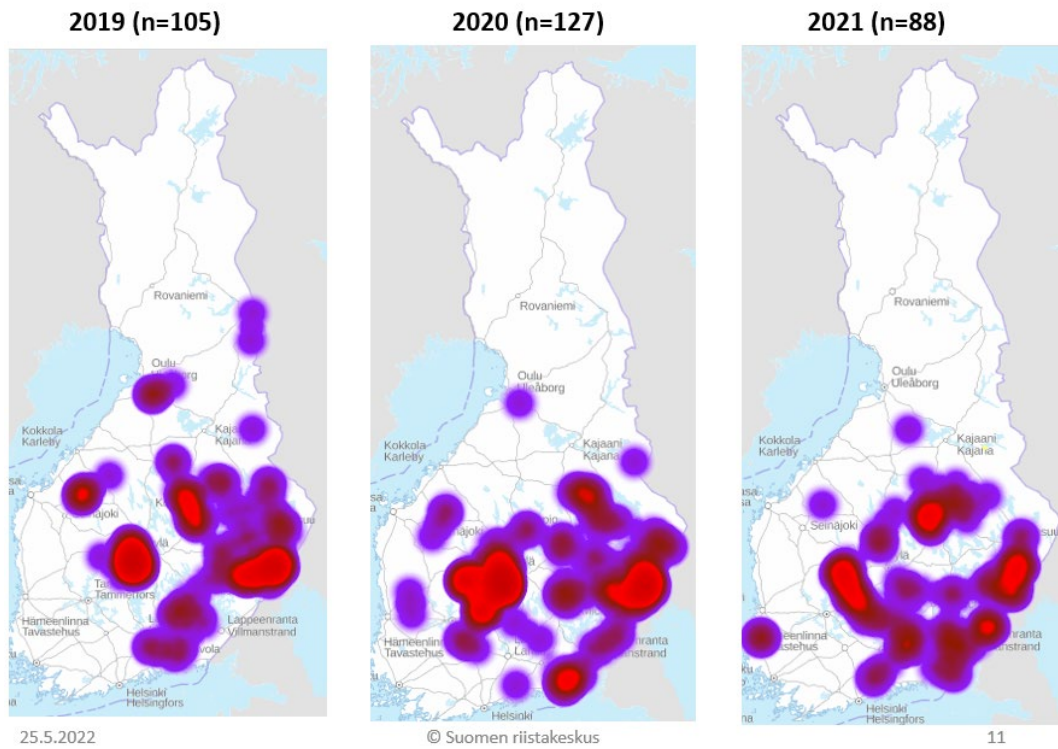

Kuva 3. Karhun aiheuttamat poro- ja lammasvahingot (lämpökartta) poronhoitoalueella 2021 ja havainnot sekä saalis (pisteet). Löydettyjä poroja riistavahinkorekisterin mukaan oli 888 kappaletta. Lähde. Suomen riistakeskus.

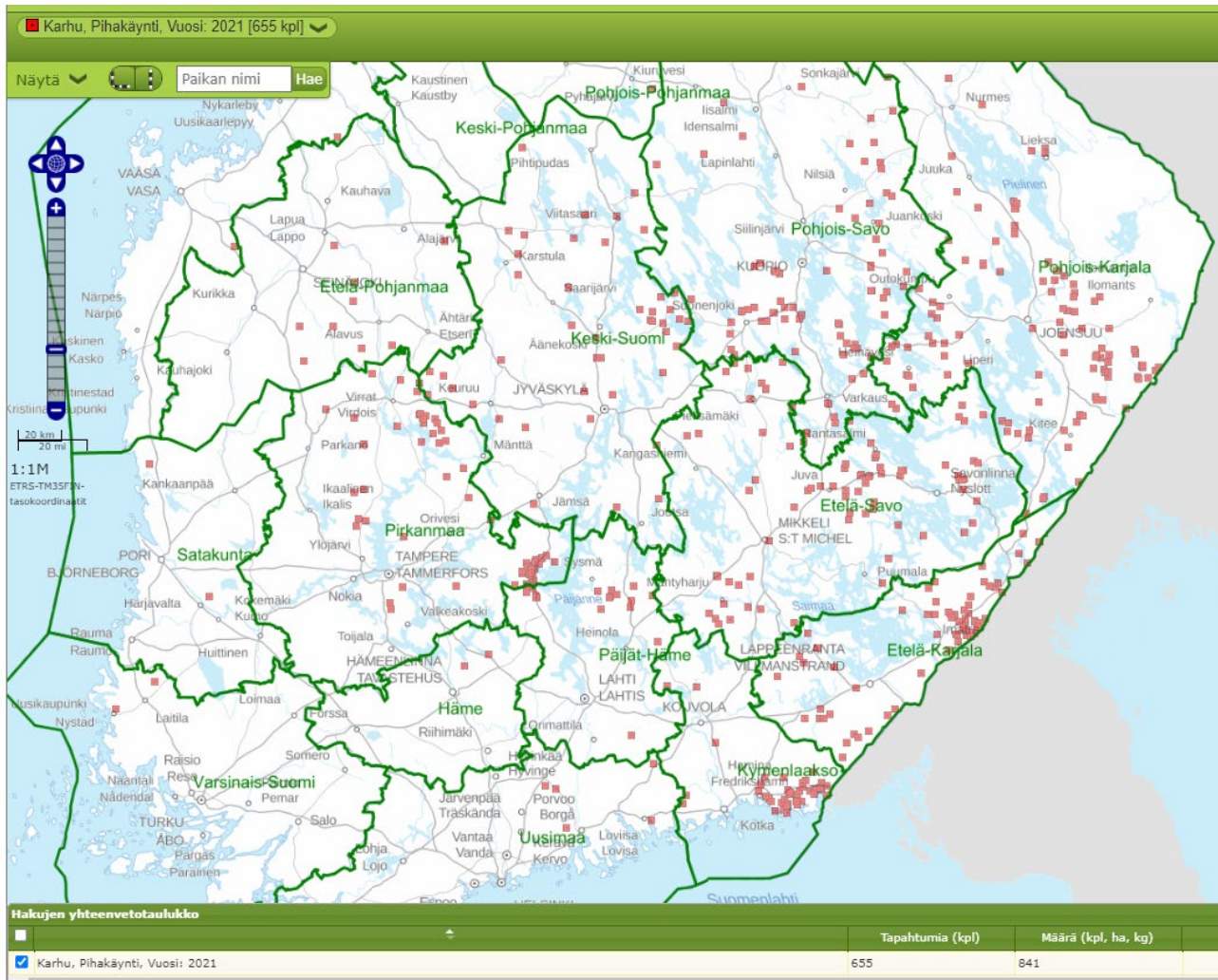

Kuva 4. Karhusaalis metsästysvuosina 1999-2022. Lähde. Suomen riistakeskus

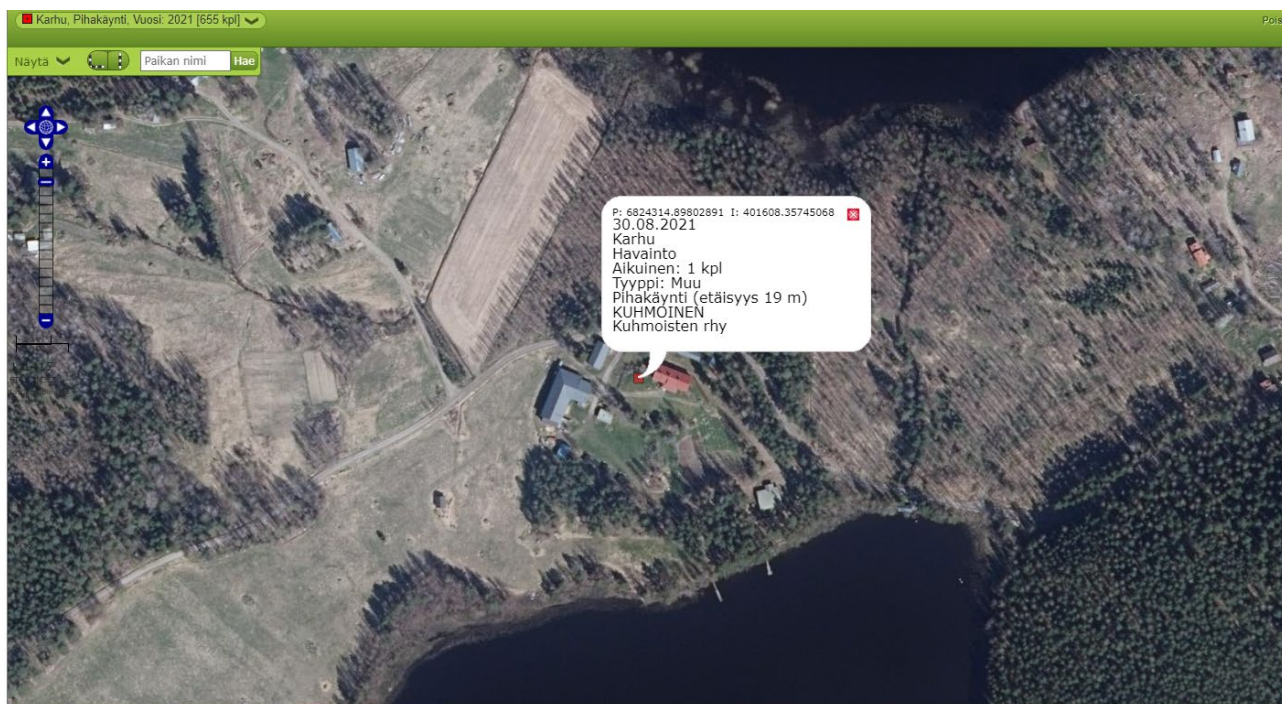
Mehiläisvahingot: lämpökartta

Kuva 5. Karhun aiheuttamien mehiläisvahinkojen sijoittuminen 2018-2021 lämpökarttana. Pienessä kartassa mehiläistarhojen sijoittuminen Suomessa. Rekisterissä 13110 pitopaikkaa vuonna 2021. Lähde Suomen riistakeskus.

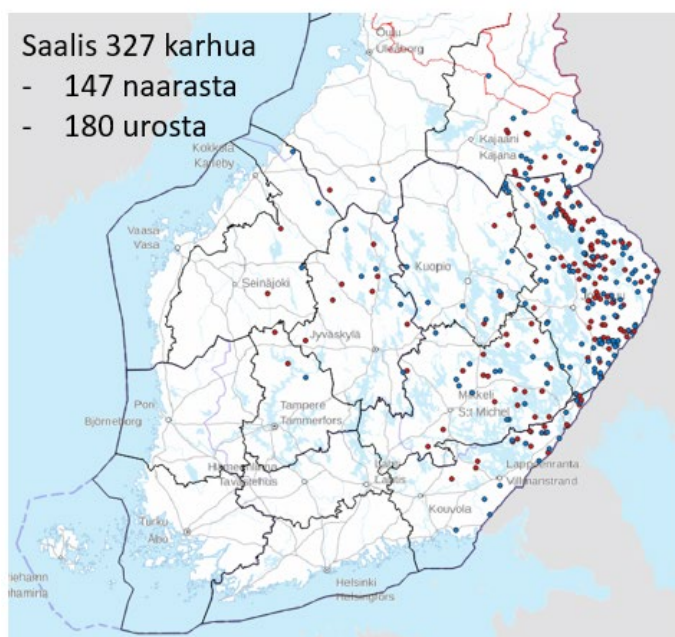

Kuva 6. Karhuja havaittiin 100 metriä lähempänä asuttua rakennusta vuonna 2021 yli 650 kertaa.

Kuva 7. Esimerkki karhun pihahavainnosta Kuhmoisista.

Metsästys 2021

Kuva 8. Karhusaaliin sijoittuminen metsästysvuonna 2021-2022. Urokset sinisellä ja naaraat punaisella. Lähde. Suomen riistakeskus.

Liite 2

Lausuntoyhteenveto maa- ja metsätalousministeriön asetuksesta karhukiintiöksi vuodelle 2022-2023. Lausunnoista on pyritty poimimaan olennaisimmat näkemykset. Lausunnot kokonaisuudessaan on saatavissa maa- ja metsätalousministeriön kirjaamosta.